

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології

С.В. Пономаренко

« 05 » вересня 2019 р.

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
спеціальності 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

Укладач: Козич І.В., к.пед.н., доцент

Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри
педагогіки та психології освітньої діяльності
Протокол № 1 від "28" серпня 2019 р.

Завідувач кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності

Н.Ф. Шевченко
Н.Ф. Шевченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол №1 від "29" серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради факультету
соціальної педагогіки та психології

І.В. Козич
І.В. Козич

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 23 Соціальна робота	За вибором Цикл професійної підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність 231 Соціальна робота	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150		2 -й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»	Лекції	
		28 год.	4 год.
		Практичні	
		14 год.	6 год.
		Самостійна робота	
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	108 год.	140 год.
		Вид підсумкового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Вікова та педагогічна психологія” є забезпечення майбутніх соціальних педагогів теоретичними знаннями з основ вікової та педагогічної психології; озброєння студентів знаннями психологічних закономірностей розвитку особистості на різних етапах онтогенезу; ознайомлення студентів із знаннями щодо закономірностей та особливостей навчання і виховання, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з людьми різних вікових категорій.

Завдання курсу:

1. Ознайомити здобувачів з основами поняттями, принципами, концепціями вікової та педагогічної психології.

2. Висвітлити специфіку психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходів до періодизації психічного розвитку особистості та основних психологічних закономірностей процесу навчання та виховання.

3. Виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основи вікової психології: предмет, методи, основні закономірності, принципи і структуру науки, її сучасні теоретичні концепції;

- загальні закономірності розвитку психіки людини: умови, чинники, рушійні сили; особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової, мотиваційної сфер, індивідуально-психологічних характеристик людей різного віку;

- основи педагогічної психології: психологічні особливості навчання та виховання, види соціальних інститутів виховання і методів формування творчо активної особистості на різних етапах онтогенезу, психологічну сутність педагогічної діяльності;

вміти:

- застосовувати отримані знання з вікової психології для організації діяльності і спілкування особистості в різні вікові періоди, для створення умов, що сприяють конструктивному психічному розвитку людини;

- враховувати в навчально-виховному процесі сензитивні періоди розвитку людини;

- орієнтуватися в сучасних підходах та технологіях навчання знанням і поняттям, формування умінь і навичок;

- орієнтуватися на нормативи кожного вікового періоду у психодіагностичній та психокорекційній роботі;

- враховувати вікові особливості людини в психолого-педагогічній роботі;
- аналізувати витоки психологічних проблем індивіда в його онтогенезі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

- здатність до професійного самовдосконалення, оволодіння новими знаннями і методами професійної діяльності на основі самоосвіти та використання сучасних інформаційних технологій; здатність до ефективної самоорганізації власної професійної діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення в різних сферах комунікацій;
- здатність до впровадження дослідницької, інноваційної та проєктної діяльності;
- здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей;
- здатність добирати доцільний діагностичний інструментарій для визначення проблем і потреб різних цільових груп, процесів.

Міждисциплінарні зв'язки. Вікова та педагогічна психологія передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: загальна психологія, соціальна психологія, історія психології, основи психологічного консультування та психокорекції, психологія особистості.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Вікова психологія

Тема 1. Предмет і методи вікової психології.

Предмет і завдання вікової психології. Виникнення та розвиток вікової психології як самостійної галузі психологічної науки. Історія виникнення і розвитку вікової психології. Методологічні основи вікової психології. Сучасний стан розвитку вікової психології. Методи вікової психології та їх використання в управлінні навчально-виховним процесом. Лонгитюдний метод та його застосування у віковій психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками. Зарубіжні течії вікової психології.

Тема 2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки.

Загальне поняття про психічний розвиток. Основні теорії психічного розвитку. Біогенетичні підходи до дослідження психіки дитини. Психоаналітичні теорії психічного розвитку. Теорія соціального научіння. Когнітивний підхід (Ж. Піаже). Концепція діалектичного характеру розвитку Г.С. Костюка. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л.С. Виготського. Періодизація вікового розвитку Д.Б. Ельконіна. Проблема рушійних сил психічного розвитку. Основні підходи до проблеми співвідношення розвитку та навчання. Закономірності психічного розвитку. Сензитивні періоди розвитку різних психічних властивостей. Поняття про провідні види діяльності та їх значення для психічного розвитку. Вікова періодизація психічного розвитку. Критерії визначення основних періодів індивідуального психічного розвитку.

Тема 3. Психологія раннього та дошкільного дитинства.

Психічний розвиток дитини в немовлячому віці та його значення для наступного етапу розвитку особистості. Характеристика періоду новонародженості. Провідна діяльність у немовлячому віці. Психічний розвиток дитини першого року життя. Фізичні надбання дитини раннього віку та їх вплив на розвиток психіки. Предметно-маніпулятивна діяльність як провідна в ранньому віці, її динаміка.

Дошкільний період як етап онтогенезу людини, його внесок у психічний розвиток. Аналіз соціальної ситуації розвитку дитини 3-6 років життя. Значення відвідування дитячого садка для соціалізації дитини. Ігрова діяльність – провідна для психічного розвитку дошкільника, її функції та динаміка. Зміст та механізми формування психічних новоутворень дошкільняти. Розвиток мовлення дитини в дошкільному віці.

Тема 4. Психічний розвиток молодших школярів.

Анатомо-фізіологічні особливості дитини молодшого шкільного віку. Загальні психологічні особливості молодших школярів. Психологічна готовність до школи. Особливості формування самосвідомості дитини молодшого шкільного віку. Характерні особливості навчальної діяльності. Розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів. Новоутворення в молодшому шкільному

віці. Особливості формування емоційно-вольової сфери особистості молодшого школяра. Характеристика кризи молодшого шкільного віку.

Тема 5. Становлення особистості в підлітковому та юнацькому віці.

Умови та стиль життя в юнацькому віці. Особливості спілкування: з батьками, з іншими дорослими, з однолітками. Потреба спілкування з кумиром та референтною групою. Спілкування з однолітками. Дружба та любов в юнацтві. Розвиток особистості в юнацькому віці: особливості ідентифікації з власним "Я", самосвідомість в юнацькому віці. Підліткова шкільна дезадаптація. Специфіка провідної діяльності підліткового віку.

Умови та стиль життя в юнацькому віці. Потреба спілкування з кумиром та референтною групою. Спілкування з однолітками. Розвиток потреби участі в суспільному житті, у формальних та неформальних організаціях. Дружба та любов в юнацтві. Розвиток особистості в юнацькому віці: особливості ідентифікації з власним "Я", самосвідомість в юнацькому віці.

Тема 6. Вік дорослості. Особливості розвитку зрілої особистості.

Соціальна ситуація життя людини періоду дорослості. Закономірності розвитку дорослого. Періоди дорослості. Проблеми самореалізації особистості дорослого. Спілкування дорослих: ділове та безпосереднє спілкування; спілкування у виробничих групах та колективах; любов та родина як цінність. Пізнавальна діяльність дорослих: пізнання як професія; пізнавальні інтереси, що не пов'язані з професійною діяльністю. Значення ціннісних орієнтацій та світогляду в моральній стійкості дорослої людини. Дорослість та проблема змісту життя.

Розділ 2. Педагогічна психологія

Тема 7. Теоретико-методологічні проблеми педагогічної психології.

Предмет і завдання педагогічної психології. Виникнення та розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Сучасний стан розвитку педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховним процесом.

Основні напрями і сучасний стан розвитку педагогічної психології. Основні розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховним процесом. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Історичний нарис виникнення і становлення педагогічної психології.

Тема 8. Навчання як феномени педагогічної психології.

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Теорії навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання. Основні характеристики навчальної діяльності. Фактори, що впливають на навчальну діяльність. Управління процесом навчання. Психологічні основи розвиваючого навчання. Типи мислення та умови їх формування в процесі навчання. Рівні проблемно-евристичного навчання та можливості його здійснення в сучасній школі. Учіння як діяльність. Уявлення про мотивацію учіння. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Неуспішність, її причини та запобігання.

Тема 9. Психологія виховання.

Загальне поняття про психологію виховання. Предмет і завдання психології виховання. Особистість як мета, об'єкт і суб'єкт виховання. Психологія виховання як психологічне обґрунтування педагогічно доцільних умов розвитку особистості. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості. Структура особистості та необхідність її врахування у процесі виховання.

Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою. Поняття про моральність. Вчинок як вираження моральності. Види вчинку. Показники та критерії вихованості особистості. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості в сучасних умовах.

Тема 10. Психологія педагогічної діяльності.

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь. Психологічні вимоги до особистості педагога. Стилі педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру. Психологічні проблеми педагогічного оцінювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усьо го	у тому числі			усьо го	у тому числі		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Вікова психологія								
Тема 1. Предмет і методи вікової психології	12	2	-	10	10	-	-	10
Тема 2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	12	2	-	10	10	-	-	10
Тема 3. Психологія раннього та дошкільного дитинства	16	4	2	10	18	2	-	16
Тема 4. Психічний розвиток молодших школярів	14	2	2	10	18	-	2	16
Тема 5. Становлення особистості в підлітковому та юнацькому віці	16	4	2	10	18	-	2	16
Тема 6. Вік дорослості. Розвиток зрілої особистості	14	2	2	10	16	-	-	16
Разом за розділом 1	84	16	8	60	90	2	4	84
Розділ 2. Педагогічна психологія								
Тема 7. Теоретико-методологічні проблеми педагогічної психології	14	2	-	12	10	-	-	10
Тема 8. Навчання як феномени педагогічної психології	16	2	2	12	18	2	-	16
Тема 9. Психологія виховання	18	4	2	12	16	-	-	16
Тема 10. Психологія педагогічної діяльності	18	4	2	12	16	-	2	14
Разом за розділом 2	66	12	6	48	60	2	2	56
Усього годин	150	28	14	108	150	4	6	140

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і методи вікової психології	2
2	Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	2
3	Психологія раннього та дошкільного дитинства	4
4	Психічний розвиток молодших школярів	2
5	Становлення особистості в підлітковому та юнацькому віці	4
6	Вік дорослості. Розвиток зрілої особистості	2
7	Теоретико-методологічні проблеми педагогічної психології	2
8	Навчання як феномени педагогічної психології	2
9	Психологія виховання	4
10	Психологія педагогічної діяльності	4
Разом		28

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3	Психологія раннього та дошкільного дитинства	2
4	Психічний розвиток молодших школярів	2
5	Становлення особистості в підлітковому та юнацькому віці	2
6	Вік дорослості. Розвиток зрілої особистості	2
8	Навчання як феномени педагогічної психології	2
9	Психологія виховання	2
10	Психологія педагогічної діяльності	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Предмет і методи вікової психології Завдання: Підготувати доповідь: "Проблеми вікової психології в роботах наших сучасників" (на основі аналізу наукових робіт в психологічних журналах за означеною темою)	10
2	Загальна характеристика онтогенезу людської психіки Завдання: Підготувати доповідь та презентацію на тему: Рушійні сили розвитку психіки	10
3	Психологія раннього та дошкільного дитинства Завдання: Заповнити таблицю щодо специфіки психічного розвитку дитини в ранньому та дошкільному віці (психічні суперечності, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення, криза)	10
4	Психічний розвиток молодших школярів Завдання: Здійснити порівняльну характеристику особливостей психічного розвитку та навчання шести- і семирічних дітей.	10
5	Становлення особистості в підлітковому та юнацькому віці Завдання: Підготувати доповідь та презентацію на тему: Особливості спілкування підлітка та юнака з батьками.	10
6	Вік дорослості. Розвиток зрілої особистості Завдання: Зробити порівняльний аналіз причин, перебігу та симптоматики криз дорослості і дитинства	10
7	Теоретико-методологічні проблеми педагогічної психології Завдання: Що є спільного і відмінного між основними ідеями педагогічної психології в період середньовіччя та в епоху Відродження?	12
8	Навчання як феномени педагогічної психології Завдання: Скласти програму дослідження мотивації учбової діяльності школярів	12
9	Психологія виховання Завдання: Сформулювати основні критерії і показники вихованості дитини	12
10	Психологія педагогічної діяльності Завдання. Провести діагностування педагогічних здібностей у майбутніх педагогів	12
Разом		108

Індивідуальне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне завдання з курсу «Вікова та педагогічна психологія» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета завдання: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст завдання: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується із застосування знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Завдання. Науково-педагогічне дослідження (охоплює весь зміст навчального курсу): вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел (має 20 балів).

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких: 40 балів – за виконання завдання на практичних заняттях; 20 балів – за проходження поточного тестування.

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких: 10 балів – підсумкове самостійне електронне тестування, 20 балів – виконання індивідуального завдання та 10 балів – усна відповідь на поставлені питання екзаменаційного білета.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	
1	Виконання завдання самостійної творчої роботи. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	10	2	20	
2	Презентація й обговорення самостійного творчого завдання на практичному занятті <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	5	3	15	
3	Проведення діагностичних процедур на практичних заняттях <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять</i>	1	5	5	
4	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 1.</i>	1	10	10	
5	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 2. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2.</i>	1	10	10	
Усього за поточний контроль				60	
6	Екзамен	1	Підсумкове самостійне електронне тестування за результатами вивчення курсу у повному обсязі. <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).</i>	10	10
			Індивідуальне завдання <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).</i>	20	20
			Відповідь на питання екзаменаційного білета для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	10	10
Усього		20		100	

Критерії оцінювання індивідуального завдання (науково-психологічного дослідження у вигляді реферату).

Виконання індивідуального завдання оцінюється у 20 балів.

1. Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження - 3 бали.
2. Складання плану індивідуального завдання - 1 бал.
3. Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання - 10 балів.
4. Дотримання правил реферування наукових публікацій - 1 бал.
5. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження - 3 бали.
6. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел) - 2 бали.

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях.

Виконання практичного завдання та його презентація на практичному занятті оцінюється у 5 бали (2 бали – за підготовку та 3 бали за презентацію)

5 балів отримує студент за:

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

4 бали студент отримує за:

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

3 бали студент отримує за:

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

0-2 бали студент отримує за:

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

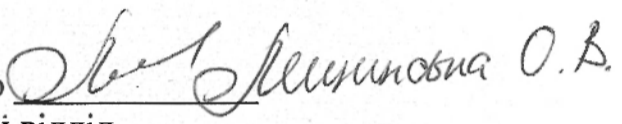
1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко та ін. Київ : Каравелла, 2007. 344 с.
2. Вікова психологія / за ред. Г. С. Костюка. Київ : Рад. школа, 1976. 268 с.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
4. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Полтава, 2013. 172 с.
5. Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 144 с.
6. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). Київ : Центр учбової літератури, 2010. 462 с.
7. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Київ : Вища школа, 2010. 412 с.
8. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. педінститутів / за ред. Л. М. Проколієнко, Д. Ф. Ніколенка. Київ : Вища школа, 1991. 184 с.
9. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) : навч.-метод. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 330 с.
10. Поліщук В. М. Криза 7 років : феноменологія, проблеми : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 118 с.
11. Савчин М. В. Василенко Л. П. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 360 с.
12. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 548 с.

Додаткова

1. Бех І. Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 204 с.
2. Булах І. С. Психологія особистісного зростання підлітка. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. 340 с.
3. Воронін А. І. Проблеми когнітивного розвитку студентів у процесі професійного навчання. Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ», 2012. 112 с.
4. Карпенко Є.В. Вікова та педагогічна психологія: Актуальні студії сучасних українських учених. Дрогобич: Посвіт, 2014. 152 с.
5. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Рад. шк., 1989. 456 с.
6. Котирло В. К. Початковий період у навчанні школярів. Київ : Знання. 1985. 48 с.
7. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості : монографія. Київ : Видавництво ТОВ «КММ», 2006. 240 с.
8. Максименко С. Д. Основи генетичної психології. Київ : НППЦ Перспектива, 1998. 220 с.
9. Освіта дорослих : теоретичні і методологічні засади : монографія / авт. кол.: Л. Б. Лук'янова, Л. Є. Сігаєва, О. В. Аніщенко та ін. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
10. Психогенетика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Маруценко та ін. Київ : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 302 с.
11. Роменець В. А. Маноха І. П. Історія психології ХХ століття : навч. посіб. Київ : Либідь, 1998. 992 с.
12. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2004. 335 с.
13. Сігаєва Л. Е. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ ст. – початок ХХІ) : монографія. Київ : ТОВ «ЕКМО», 2010. 318 с.
14. Токарева Н. М., Шамне А. В., Макаренко Н. М. Сучасний підліток у системі психолого-педагогічного супроводу : монографія. Кривий Ріг : ТОВ ВНП «Інтерсервіс», 2014. 312 с.
15. Токарева Н. М. Моделювання особистісних конструктів підлітків у вимірах освітнього простору : монографія. Кривий Ріг : ТОВ ВНП «ІНТЕРСЕРВІС», 2015. 448 с.
16. Шамне А. В. Теорія та практика психосоціального розвитку у підлітково-юнацькому віці : монографія. Київ : ТОВ «Інтерсервіс», 2015. 488 с.

Інформаційні ресурси:

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Dutkevych_Tetiana/Dytiacha_psykholohiia.pdf.
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 112 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r1.pdf>
3. Заброцький М.М. Основи вікової психології: навчальний посібник. Київ, 2001. URL: <http://uatorg.com.ua/pricelist/item/1059593.htm>.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова та ін. Київ, 2012. URL: http://www.lib.nau.edu.ua/BooksForNAU/2012/Pedagogichna_Psyhologiya_Sergienkova2011.pdf.
6. Психологія / під ред. Ю. Л. Трофімова. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/79955-peredmova.html>

Погоджено
навчальний відділ
« 10 » вересня 2019 р.